

Förslag till åtgärder för tryggare bostadsområden (SOU 2023:57)

Synpunkter från Roks, Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige

Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige, Roks, en feministisk och separatistisk organisation vars uppgift det är att synliggöra och motverka mäns och killars våld mot kvinnor, tjejer och barn. Vårt mål är att bidra till en förbättring av kvinnors och tjejers livsvillkor. Roks arbetar för att synliggöra sambanden mellan kön, makt och våld samt öka kunskapen och kompetensen i dessa frågor såväl inom som utom organisationen. För Roks innefattar mäns våld mot kvinnor och tjejer bland annat utsatthet för fysisk och psykisk misshandel, pornografi, prostitution, sexuellt våld, trakasserier, våld i hederns namn och surrogatmödraskap.

Roks ser att mäns våld kan drabba alla kvinnor och tjejer, men också att kvinnors och tjejers livsvillkor och livsrum kan variera beroende av etnicitet, social tillhörighet, ålder, sexualitet, funktionshinder och missbruk. Därför är det nödvändigt att belysa båda de erfarenheter som skiljer och de som förenar kvinnor och tjejer. Roks uppmärksammar att mäns våld mot kvinnor, tjejer och barn är ett systematiskt våld och ska därför ses som ett samhällsproblem. Kärnan i Roks verksamhet är stödet till lokala kvinno- och tjejjourer i deras utveckling och arbete för kvinnor, tjejer och barn som är utsatta för mäns våld. Roks är en kvinnoseparatistisk organisation för att vi ser vikten av att kvinnor stöttar kvinnor. Roks är där för att ge kvinnan, tjejen och barnet en plats för att ta sig ur en relation där mannen använder våld. För att stötta och hjälpa henne krävs att vi påverkar reformer.

Roks synpunkter

Mäns våld mot kvinnor, tjejer och barn

- *Roks ser positivt på att utredningen utgår från våld och kön för att skydda kvinnor och barn som utsätts i sin bostad*
- *Roks ser positivt på att utredningen utgått ifrån kvinnan och normaliseringsprocessen*
- *Roks ser positivt på att utredningen styrker att kvinnors rätt till bostad är en betydande del i att bekämpa mäns våld mot kvinnor*

Roks har i 40 år arbetat mot mäns våld mot kvinnor, tjejer och barn. Våldet är ett strukturellt våld som har en koppling till makt och kön. Den kunskapen Roks besitter kommer från kvinno- och tjejjourernas nära arbete med våldsutsatta kvinnor, tjejer och barn. Roks ser positivt på att utredningen utgår från att mäns våld mot kvinnor är ett könsbaserat våld där män utsätter kvinnor. Roks ser också positivt på att bostadsfrågan är en viktig fråga för kvinnor som kan handla om liv och död. Normaliseringsprocessen beskriver kvinnans sätt att anpassa sig till mäns våld. Kvinnan försöker anpassa sig efter mannens försök att upprätthålla och utöka kontrollen över henne. Även om utredningen inte specifikt använder begreppet normaliseringsprocessen beskrivs den. Utredningen beaktar även hur kvinnors självkänsla och handlingskraft kan påverkas av mannens våld.

Skärpt hyresrättsligt regelverk för ökad trygghet i bostadsområden

- *Roks ser positivt på att utredningen ser att våld mot närstående kvinnor ska ligga till grund för ett förverkande av hyresrätten*
- *Roks ser positivt på att kvinnor som utsätts får ta över lägenheten när mannen har förverkat hans hyresrätt*

Bostadsfrågan är en betydande fråga för att kvinnor ska kunna lämna en våldsam relation, vilket också utredningen tydliggör. Svårigheten att hitta/erbjudas bostad kan därför vara helt avgörande för att hon ska kunna lämna den våldsamma relationen. Roks har i 40 år lyft frågan om varför kvinnan flyttas från den gemensamma lägenheten när hon utsätts för brott från den närstående mannen. I de fallen har kvinnan fått lämna sitt hem och därmed också konsekvenserna av hans våld. I denna utredningen framförs det att mannen ska få konsekvenserna för att ha utsatt henne för våld.

Hyresvärdens krav på kvinnor som utsätts för våld

- *Roks ser att kraven som ställs på kvinnor som varit utsatta är för höga*

Utredningen föreslår krav på kvinnor, som utsätts för våld från en närstående man, när hon tagit över lägenheten. Utredningen ser att hyresvärderna kan erbjuda henne lägenheten ifall hon kan betala hyran. I många fall har mannen haft kontroll över hennes ekonomi, i vissa fall har kvinnor även sagt upp sig från arbete och har ingen egen inkomst. I dessa fall behöver kommunen ansvara för att se till att kvinnan kan leva kvar i bostaden.

Utredningen föreslår också att kvinnan, som har varit utsatt för våld från en närstående man, inte ska kunna ta in den våldsamma mannen i lägenheten igen efter uppbrottet. I de fall hon gör det kan hon anses ansvarig för att fastighetens trygghet är försämrade. Precis som utredningen beskriver kan kvinnors handlingskraft och självkänsla påverkas allvarligt efter att ha varit utsatt. Den utsattheten försvinner inte efter ett uppbrott. I många fall försöker mannen söka kontakt med kvinnan och har en vilja att uppta relationen igen. Kvinnor som fortsatt är utsatta efter uppbrottet kan därför välkomna in mannen igen. Roks ser därför inte att hyresvärderna inte ska se det som att kvinnan skapar otrygghet i fastigheten utan som ett agerande från en fortsatt utsatt kvinna. I de fall kan andra åtgärder vara viktiga, såsom samarbete med Socialtjänst, Polismyndighet

och kvinnojourer. Roks ser dock positivt på att ovälkomna besök inte ska ligga till kvinnans last.

Kvinnor som utsätts för prostitution i egen bostad

- *Roks önskar tydliggöra att prostitution är en del av mäns våld mot kvinnor*
- *Roks ser att kvinnor utsatta för prostitution i sin bostad inte ska få konsekvenser från hyresvärden*

Prostitution är köp av kvinnors kroppar. Kvinnors kroppar säljs och utnyttjas sexuellt och är därför en del av mäns våld mot kvinnor. Roks har varit en del av att driva fram sexköpslagen i Sverige 1999. Roks ser att utredningen inte beaktat eller utgått ifrån kvinnor som utsätts för prostitution.

Utredningen föreslår att "grunden för förverkande vid tillfälliga förbindelser mot ersättning ska vara densamma som för brott i lägenheten i allmänhet". Även om det inte är vanligt att kvinnor som lever i prostitution använder sin egna bostad så förekommer det. Roks ser därför inte att det inte ska kunna ligga till grund för att hon ska ha begått brott i bostaden och därmed förverkat bostaden. Kvinnor som lever i prostitution ska skyddas och erbjudas stöd. Det kan innebära allvarliga konsekvenser för henne att bli av med sin bostad för att en sexköpare begår brott.

I detta ärende har ordförande för Roks Jenny Westerstrand beslutat. Författare till detta yttrande är Adine Samadi Vice ordförande för Roks.

Stockholm den 22 December 2023

Jenny Westerstrand
Ordförande Roks